॥श्री॥

(२५६)

शिवरायांचे आठवावे स्वरूप। शिवरायांचा आठवावा साक्षेप।
शिवरायांचा आठवावा प्रताप। भूमंडळी॥

छ. शिवाजी महाराज हे राज्यकर्ते नव्हते तर राज्यसाधक होते. जनता जनार्दनाची सेवा हा त्यांचा धर्म होता. मराठा तितुका मेळवावा व आपला महाराष्ट्र धर्म वाढवावा हे काम शिवछत्रपतींनी हाती घेतले होते. मोठ्या धडाडीने व तळमळीने हे कार्य देवकार्य म्हणून स्वीकारले होते.

शिवरायांच्या पराक्रमाच्या गोष्टी ऐकताना बाहू स्फुरण पावतात. उरामध्ये राष्ट्रनिष्ठा दाटून येते. आणि आपोआपच मुखातून जयघोष निनादतो छ. शिवाजी महाराजांच्या जयजयकारानो। हरखाते जय भवानी जय शिवाजी।

आजही ज्याला स्वच्छ राजकारण करायचे असेल त्याच्यासाठी आदर्श आहेत छ. शिवाजी महाराज। महाराजांची मुत्सद्दीगिरी, त्यांचा गनिमी कावा, त्यांचे अष्टप्रधान मंडळ, त्यांची धर्मरक्षणासाठी असलेली तळमळ, पराक्रम आजही राज्यशास्त्रातील पायाभूत मूल्ये मानली जातात. परदेशातील विद्यापीठांमध्ये त्यांचे विशेष अध्ययन केले जाते. इस्राईल, ब्रिटन

असा हा शिवरायांचा पराक्रम आपल्या पुढील पिढ्यांपर्यंत उद्याच्या सुजाण व जबाबदार नागरिकांपर्यंत पोहोचायला हवा. आपल्या भारतभूमीची भावी पिढी त्यातूनच घडणार आहे. आजी आजोबांनी हा दैदीप्यमान वारसा नातवंडांकडे सुपूर्द करायला हवा. ~~[illegible]~~ कथा, नाटुकली, गीते, पोवाडे यातून शिवरायांचे चरित्र जाणून घेता येईल त्यांच्या पदचिन्हांवरून वाटचाल करता

JULY '14

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			
M	T	W	T	F	S	S

येईल. आणि हेच मोलाचे काम श्री० उत्तमराव इंदूरकरांनी केले आहे. 'शिवकाव्य' ह्या माध्यमातून अतिशय सोप्या परंतु तरीही प्रभावी शब्दातून शिवरायांचा जीवनप्रवास डोळ्यासमोर प्रत्यक्ष दिसायला लागतो. हे प्रभावीपणाने काव्यरूपात सादर केले आहे.

जावळीच्या जाळीत या काव्यातून तर 'चंद्रराव मोरे' यांचे व्यक्तिमत्व दृष्टीसमोर सहजच येते. सुर्वे, शिर्के, देशमुख, साळवी कटकारस्थाने कशी हाणून पाडली याचे जिवंत वर्णन यात श्री० उत्तमराव (आप्पांनी) केले आहे. प्रतापगडाच्या वेळी या प्रकरणात तर शिवरायांची प्रसंगावधान दिसून येते. बळदंड आणि कपटी अशा अफजलखानाचा कोथळा बाहेर काढून शिवरायांनी त्याला यमसदनाला पाठवले हा प्रसंग तर श्वासोश्वासी, उत्सुकता वाढवणारा आहे. आणि वीररसाने युक्त असा साधून आला आहे. डफाच्या साथीने हा पोवाडा सादर केला तर अंगामध्ये वीरश्री संचारल्याखेरीज राहणार नाही.

मुरारबाजीची राजनिष्ठा आणि युद्धकौशल्य अगदी शब्दाशब्दातून व्यक्त होते आणि बलिदानाचा प्रसंग काळजामध्ये घर करून राहतो. आग्र्याहून सुटका हा तर शिवभक्तांच्या अगदी जिव्हाळ्याचा विषय! त्यातील नाट्यमयता अंतःकरणाला स्पर्शून जाते. आणि हेच आहे कवीच्या प्रतिभेचे सामर्थ्य!

आई ~~मातोश्री~~ जिजाऊ मांसाहेबांचा शब्द कधीही छत्रपतींनी खाली पडू दिला नाही. त्यांच्या इच्छेचा मान राखत कोंढाण्यावरील मुघली निशाण खाली खेचून तिथे उदयभानचा पराभव करून कोंढाणा सर केला परंतु त्यासाठी सिंह [illegible] तानाजींच्या ~~[illegible]~~ बलिदानाचे स्मरण

					2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31
S	M	T	W	T	F	S

MAY '14

म्हणून 'सिंहगड' हे समर्पक नाव गडाला दिले.
या रचनांमधून शिवरायांचे तेजस्वी जीवनचरित्र ~~[struck]~~ स्फूर्तिदायक आहे. परंतु हा कालखंड केवळ मर्यादित काळापुरता नाही. तर त्याला मोठी दिव्य परंपरा आहे. ऋषी-मुनींच्या द्रष्टेपणा आहे. भगवद्गीतेचा संदेश आहे. ज्ञान-विज्ञान क्षेत्रामध्ये भारताने केलेली अतुल्य प्रगती आहे. ज्या भूमीला हिमालयाचा भक्कम आधार आहे. गंगेच्या जलाने प्राप्त झालेली पवित्रता लाभलेली आहे. अशा भूमातेचे आम्ही पुत्र आहोत. या मातीत आम्ही जन्म घेतला हे आमचे केवढे मोठे भाग्य आहे. अशा कृतज्ञतापूर्वक केलेल्या अभिवादनाने या छोटेखानी परंतु तरीही आशयगर्भ व प्रेरणादायी ~~[struck]~~ काव्यसंग्रहाचा समारोप केला आहे.
या सर्व कवनांना एक विलक्षण असा नाद आहे. गेयता आहे. उत्तम चाली लावून हे काव्य लोकांसमोर यायला हवे. याचे प्रयोग व्हायला हवे. शिवजयंती, गणेशोत्सव, सांस्कृतिक कार्यक्रम यामध्ये हे सर्वांपर्यंत पोहोचायला पाहिजे. संग्राह्य अशा या शिवरचनांना मी मनःपूर्वक शुभेच्छा देते.

माधवी जोशी

JULY '14

M	T	W	T	F	S	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

© www.madhaveeraghuveer.com